'अढाईलाखको चेक'कथाको शैलीवैज्ञानिक अध्ययन

२०४

शोधार्थी

सुमित्राशर्मा
क्याम्पस क्रमाङ्क र शैक्षिक सत्र: ४४(२०७३/२०७४)
त्रि.वि. दर्ता नं.९-२-२२०-५९-२०११
दोस्रो वर्षको परीक्षा, क्रमाङ्क र वर्ष:-२१८००५२(२०७५)

नेपालीशिक्षाविषयमानेपा.शि.५९८स्नातकोत्तर उपाधिकानिम्ति प्रस्तुतशोधपत्र

त्रिभुवनविश्वविद्यालय
शिक्षाशास्त्र संकाय
जनताबहुमुखीक्याम्पस
नेपालीशिक्षाविभाग
इटहरी, सुनसरी

२०७७/२०२१

‘अढाईलाखको चेक’कथाको शैलीवैज्ञानिक अध्ययन

शोधार्थी
सुमित्राशर्मा
क्याम्पस क्रमाङ्क र शैक्षिक सत्र: ४४(२०७३/२०७४)
त्रि.वि. दर्ता नं.९-२-२२०-५९-२०११
दोस्रो वर्षको परीक्षा, क्रमाङ्क र वर्ष:-२१८००५२(२०७५)

नेपालीशिक्षाविषयमा स्नातकोत्तर उपाधिकानिम्ति प्रस्तुतशोधपत्र

शोधपत्र पेश गरेको मितित्रिभुवनविश्वविद्यालयशोधपत्रभाइभाभएको मिति
वि.सं.२०७७/१०/१६शिक्षाशास्त्र संकायवि.सं.२०७७/११/२८

जनताबहुमुखीक्याम्पस
नेपालीशिक्षाविभाग
इटहरी, सुनसरी
२०७७/२०२१

प्रतिबद्धतापत्र

प्रस्तुतशोधपत्र मेरो मौलिक र प्रयोगात्मकअनुसन्धानहो । यस शोधपत्र मैले कहीकतैबाट हुबहु नक्कल गरेको होइन । आवश्यकताअनुसारको सन्दर्भ सामग्री र स्रोत समेत खुलाएर पूर्वकार्यको प्रयोग गरेकी छु । यदिकहीकतैबाटहुबहु नक्कल गरेको प्रमाणित भएमाआउने परिणामको सामनागर्ने प्रतिबद्धताव्यक्तगर्दछु ।

मितिः २०७ /१०/१६

शोधार्थी

सुमित्राशर्मा

फोन नं. : ०२५-५८१३००
५८००६४

जनताबहुमुखीक्याम्पस

इटहरी, सुनसरी
स्थापित : २०४५

प.सं. (त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट सम्बन्धनप्राप्त)

व्यवस्थापन, मानविकीतथाशिक्षाशास्त्र सङ्काय

च.नं. मिति : २० / /

शोधनिर्देशकको सिफारिस पत्र

त्रिभुवनविश्वविद्यालयशिक्षाशास्त्र सङ्कायजनताबहुमुखीक्याम्पस नेपालीशिक्षाविभागअर्न्तगतएम.एड दोस्रो वर्षकीछात्रा सुमित्राशर्माले ने.पा.शि.५९८ पाठ्यांशको प्रयोजनार्थ प्रस्तुत 'अढाई लाखको चेक'कथाको शैलीवैज्ञानिक अध्ययनशीर्षकको शोधपत्र मेरो निर्देशनमातयार पार्नुभएको हो । प्रस्तुतशोधपत्र सम्बन्धिततहकानिमित्तउपयुक्तभएकाले मल्याङ्कनकालागिसिफारिस गर्दछु ।

मिति

....

नवीनकुमार शर्मा
(शोधनिर्देशक)
नेपालीशिक्षाविभाग
जनताबहुमुखीक्याम्पस
इटहरी, सुनसरी

फोन नं. : ०२५-५८१३००
५८००६४

जनताबहुमुखीक्याम्पस

इटहरी, सुनसरी
स्थापित : २०४५

प.सं. (त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट सम्बन्धनप्राप्त)

व्यवस्थापन, मानविकीतथाशिक्षाशास्त्र सङ्काय

च.नं. **मिति : २० / /**

स्वीकृतिपत्र

त्रिभुवनविश्वविद्यायलशिक्षाशास्त्र सङ्कायजनताबहुमुखीक्याम्पस नेपालीशिक्षाविभागका स्नातकोत्तर तहकाशोधार्थी सुमित्राशर्माले ने.पा.शि. ५९८ पाठ्यांशको प्रयोजनकालागितयार पार्नुभएको ‘अढाई लाखको चेक’कथाको शैलीवैज्ञानिक अध्ययनशीर्षकको शोधपत्र नेपालीशिक्षा स्नातकोत्तर तहकालागिउपयुक्त देखिएकाले मूल्याङ्कनकानिमित्त स्वीकृत गरिएको छ ।

शोधपत्रमूल्याङ्कन समिति

नाम थर : हस्ताक्षर

उपप्रा. मदनराज बराल

(विभागीयप्रमुख) ....

बाह्य परीक्षक ....

उपप्रा. नवीनकुमार शर्मा

शोधनिर्देशक ....

वि.सं. २०

इ.सं.

कृतज्ञता ज्ञापन

त्रिभुवनविश्वविद्यालयशिक्षाशास्त्र सङ्काय नेपालीविभागअर्न्तगतको स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको ने.पा.शि. ५९८ को प्रयोजनकालागि मैले **‘अढाईलाखको चेक’**कथाको शैलीवैज्ञानिक अध्ययनशीर्षकमाशोधपत्रतयार पारेकी छु । प्रस्तुतशीर्षकको शोधपत्र स्वीकृत गरी शोधपत्रको शीर्षक चयनदेखि सामग्री सङ्कलन, लेखन र परिमार्जनका साथै शोधपत्रलाई पूर्णतादिनआफ्नो व्यस्त समयको बावजुतपनि सहयोग गर्नुहुने आदरणीय शोध निर्देशक गुरु नवीनकुमार शर्माप्रतिहार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

जनताबहुमुखीक्याम्पसकाप्रमुख नेपालीशिक्षाविभागकाविभागीयप्रमुखश्री मदनराजबराल, तीर्थराज भट्टराईप्रतिधन्यवाददिन चाहन्छु । त्यस्तै शोधपत्रतयारीकाक्रममा समय समयमामलाई आवश्यक पर्ने स्रोत सामग्रीउपलब्ध गराईदिनु हुने पुस्तकालयकाकर्मचारीलाई पनिधन्यवादभन्न चाहन्छु ।

यो शोधपत्रतयार पार्नकालागि मेरो पढाइप्रति सधै प्रेरणा दिने मेरा आमा,बाबाप्रतिअर्न्तमनबाट धेरै धेरै धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । साथै हरपल मेरो पढाइमा हौसलादिनुहुने मेरा जीवनसाथी सन्तोष भट्टराई प्रति धेरै आभारी छु । त्यसैगरी कुनै असहजभएका परिस्थितिमा सहयोग गर्ने साथीदुर्गा भट्टराई, टाइपिङ र प्रिन्टमा सहयोग गर्नुहुने फलैंचाफोटो स्टुडियोकाभाइलक्ष्मीप्रसाद भट्टराईलाई धन्यवाददिदैं शोधपत्रको उचितमूल्याङ्कनकालागि नेपालीविभागजनताबहुमुखीक्याम्पस इटहरीमा पेश गर्न चाहन्छु ।

मिति :

शोधार्थी

सुमित्राशर्मा

जनताबहुमुखीक्याम्पस

इटहरी, सुनसरी

शोधसार

शोधपत्रको शीर्षक : **'अढाई लाखको चेक'कथाको शैलीवैज्ञानिक अध्ययन**

शोधार्थी : सुमित्राशर्मा

शोधनिर्देशक : नवीनकुमार शर्मा

क्याम्पस विभाग : जनताबहुमुखीक्याम्पस इटहरी, सुनसरी

नेपालीशिक्षाविभाग

शैक्षिकबर्ष : २०७३/०७४

पृष्ठ संख्या : ५६

जम्माअध्याय : पाँच

'अढाई लाखको चेक'कथाको फ्रेटागको पिरामिड अनुसारकथानक र त्यसको विकासक्रम शैलीवैज्ञानिक आधारमापात्रहरुको वर्गिकरण र चयन, विचलन र समानान्तरताहरु के कस्ता पाइन्छन् ?यसलाई समस्याकथनमा राखिएको छ । त्यस्तै गरी 'अढाई लाखको चेक'कथाको कथानक र विकासक्रमको विश्लेषण शैलिवैज्ञानिक आधारमापात्रहरुको वर्गीकरण र शैलीविज्ञान अनुसार कथामा के-कस्तो चयन, विचलन र समानान्तरताहरु पाइन्छन् विश्लेषणगर्नु जस्ता पक्षयसको उद्देश्यहो । पुस्तकालयियअध्ययनकार्यको र वर्णनात्मकपद्धतीएवम् विश्लेषणात्मक विधिको प्रयोग सोधविधिभित्रप्रयोग भएका छन् । रीताताम्राकारको 'संवेग'कथा संग्रहभित्रको एउटा कथा 'अढाई लाखको चेक'कथाहो । यो कथा सामाजिकयथार्थवादीधारामाउभिएको छ ।

विषयसूची

विषय	पृष्ठ सङ्ख्या

अध्याय- एक : शोधको परिचय

१.१ अध्ययनको पृष्ठभूमि	१
१.२ समस्याकथन	३
१.३ अध्ययनका उद्देश्यहरू	४
१.४ अध्ययनको औचित्यतथामहत्व	५
१.५. अध्ययनको सीमा	५
१.६. पारिभाषितशब्द	५
१.७. अध्ययनको रुपरेखा	६

अध्याय - दुई : पूर्वकार्यको समीक्षातथा सैद्धान्तिक आधार

२.१ पूर्वकार्यको समीक्षा	७-१५
२.२. पूर्वकार्यको उपयोगिता	१५-१६
२.३. सैद्धान्तिकखाका	१६
२.३.१.कथानकको विकासक्रम	१६-१७
२.३.१.१. चिनारी	१७
२.३.१.२.सङ्घर्ष विकास	१७
२.३.१.३. चरम	१७
२.३.१.४. सङ्घर्ष ह्रास	१७
२.३.१.५. उपसंहार	१८
२.३.२. चरित्रको विश्लेषणएवम् वर्गीकरण	१८
२.३.२.१.लिङ्गकाआधारमा	१८
२.३.२.२. कार्यकाआधारमा	१८
२.३.२.३ प्रवृत्तिकाआधारमा	१८

२.३.२.४ स्वभावकाआधारमा १८
२.३.२.५. जीवन चेतनाकाआधारमा १८-१९
२.३.२.६ आसन्नताकाआधारमा १९
२.३.२.७ आबद्धताका आधारमा १९
२.३.३. कृतिविश्लेषणका आधारमा शैलीवैज्ञानिक आधार/प्रक्रिया १९
२.३.३.१. साहित्यिक संरचना २०
२.३.३.२.भाषा संरचना २०
२.३.३.३.शैली २१-२४

अध्याय - तीन : अध्ययनको विधि र प्रक्रिया

३.१.अध्ययनको संरचना २५
३.२. नमुना जनसङ्ख्या २५
३.३. नमुना छनोट २५
३.४. उपकरण निर्माण २५
३.५. उपकरणको परीक्षण २६
३.६. तथ्याङ्क सङ्कलन २६
३.७. तथ्याङ्क विश्लेषण २६

अध्याय- चार : व्याख्यातथाविश्लेषण

४.१.कथाको कथानकको विश्लेषण २७
४.१.१. कथानक २७
४.१.२. 'अढाई लाखको चेक'कथाको कथानकको विकसक्रम :- २७-२९
४.१.३. पात्र/चरित्र ३०
४.१.४. पात्रवर्गिकरणको आधार ३०-३७
४.१.५. भाषिकचयनकाआधारमा 'अढाई लाखको चेक'कथाको विश्लेषण ३७-४७

४.१.६. विचलन ४७-४९

४.१.७. समानान्तरता ४९-५०

४.२. छलफल र व्याख्या ५०

अध्यय - पाँच : सारांश, निकर्ष, सुझावतथाउपयोगिता

५.१. सारांश ५१

५.२. निकर्ष ५१-५२

५.३. सुझाव ५२-५३

५.४. उपयोगिता ५३

५.४.१.नीतिगतउपयोगिता ५३

५.४.२. कार्यन्वयनतह ५३-५४

५.६. अगामी अनुसन्धानकालागिशिर्षक ५४

सन्दर्भसूची ५५

व्यक्तिवृत्त ५६